

mezi hroby

staré
ženy
černé vdovy
opuštěná hnízda
v nichž už nikdy nezaspívá pták
pně vyduté a plné vosku z plástů
když med už vykradli

sunou se mezi stěžni a plachtami
stále svinutými
nastavují slunci tváře
jak uzavřené šeré mušle
jak vězení perel
čekající na odliv

až lovec perel
přijde

*Waclaw Oszejca
přeložil František Xaver Halas*

Foto: Otakar Matoušek

Úvodem

„Myslete pozitivně“, zní módní rada. Většinu roku se naše hřbitovy utápí v květinách. Rád se tou krásou kochám. Ale jak si uchovat dobrou náladu, když u dalšího kostela (tentokrát v Šedivci) ukradli měděné svody, v Žamberku vandalové poničili židovský hřbitov a v okolí jsou hřbitovy oloupené jako nikdy? Někdo nebyl rodinou ani školou vychován k úctě k lidem, k hrobům a majetku druhého.

Jak se může něco do budoucna změnit? Ještě nám zní v uších sebechvály a naparování politiků. „Postavíme obchody, uspořádáme olympiádu, pozveme papeže ...“. Nestačí jen své děti vychovat dobře. Lehko řekneme, mělo by se něco dělat, někdo by měl ... Odkládáme zděděnou kulturu (je pracná!), aniž máme něco lepšího. Sami jsme odevzdali moc trhu, zábavě a požitku. Ten, který na to nemá, si poradí. V noci odnese kus měděného plechu, podupe jej, rozstříhá na kousky. Ve sběrně poznají, z čeho to je, dají polovinu ceny, ale na pár piv zas je. No a co? Byla tma.

Vzal čert plech, kdyby se nekradli duše. Čím změníme sebe?

/v

HŘBITOVNÍ LEKCE

Etsi vivimus, etsi morimur, Domini sumus. Ať žijeme nebo umíráme, Pánu patříme. Tento zbožný nápis na honosném náhrobku jedněch mnichů se dá přeložit velice přesně i jinak, ovšem s malým „D“. Tedy s malým „P“: ať živi nebo mrtví, pány jsme pořád! Nevím, (nebo vím?) který ten překlad na ty zde pohřbené, nebo i dosud žijící ctihodné pány, platí. Ale tytam už jsou doby, kdy se stavěly obrovské drahé náhrobky. Pomalu se začaly zmenšovat, až dnes zůstala jen nenápadná skromná označení hrobu. Nízký dřevěný křížek při zdi kostela: Fr. Roger – nebo deska – Ioannes Paulus II. Nemluví již velikost pomníku, ale velikost zde pohřbeného. Zvláště působivé jsou tedy hřbitovy s jednotlivými skromnými pomníčky. Donedávna byl takový i na Hostýně, dokud někdo necitlivě tuto jednotu nenarušil. Snad se v budoucnu najde arcibiskup, který tu sochu přenese do svých zahrad a lesnímu hřbitůvku vrátí jeho bývalou harmonii, která pěkně vyjadřuje stejný denár odměny po nestejných životních námáhách.

**Vítáme u nás novou
evangelickou farářku
paní Jiřinu Kačenovou s její rodinou.
Těšíme se na spolupráci.
Paní farářka dosud působila
ve Znojmě.
V Letohradě slouží od 1. listopadu.**

V předměstí Paříže, v Thiais, je hřbitov na více než sto hektarech. Právě tam by taková „hostýnská“ rarita byla nemožná, neboť jsou tam tisíce stejných nízkých bílých tumb. Jen jména zemřelých, často jen přezdívký, protože zde se zdarma důstojně pohřbívají pařížští „klošardi“, bezdomovci a tuláci, nemajetní a neznámí. Každoročně to bývá kolem 600 pohřbů – a na Dušičky město Paříž zdobí všechny takové hroby kytičkou. Stará se o to spolek „Les Morts de la Rue“ – mrtví z ulice. Mezi ně se často nechává pohřbít i ne jeden významný občan. Nekonečné bílé pole náhrobních desek, narušeno jen keříky či stromy, působí snad na duši víc než slavné Thorwaldsenovy náhrobky.

Jan Rybář

Vše, co je okolo nás, můžeme vidět na dvojí úrovni. První je patrná leckomu. Druhou vidí jen někdo. První zakoušíme svými smysly, druhá je za zrakem našeho prvního vidění (je zázrakem). Na první úrovni našeho vnímání je nám chléb prostředkem výživy a slunce zdrojem tepla a světla. Na další úrovni je pro nás vše pozorností od Stvořitele, obdarováním milujícího. Když Izraelité sbírali na poušti něco jemně šupinatého, jemného jako jíní, ptali se: „Co to je?“ A Mojžíš jim řekl: „To je chléb, který vám dal Hospodin“.

Tak se nám dostalo osvětlení, zakoušíme nový smysl všeho a svým dětem ukazujeme: „Děti, svět je plný krásných překvapení od někoho, kdo nás má rád“. Pes „rozumí“ jen několika lidským slovům, navíc z naší řeči vyčte naši „náladu“, cukroví mu chutná. Roční dítě z naší řeči a z dortu vyčte víc než pes. Desetileté dítě nám rozumí „stokrát“. Kdo „není slepý“, kdo zakouší lásku, vyčte z jednoho gesta milujícího tisíckrát víc ...

Jako nově vidoucí, vnímající přízeň a osobní vztah Boha k nám, přicházíme do kostela společně děkovat Dárci. Z vnitřní potřeby, z radosti a vděčnosti Boha chválíme, děkujeme mu, vyprávíme si o něm, zpíváme. Skrze slova lidské řeči nasloucháme jeho Moudrosti. Za „chlebem a vínem“ vidíme Otcovo a Ježíšovo přátelství a nevypověditelné lidským slovem, ale celým Ježíšovým životem. Z kostela odcházíme s potřebou dávat – tak se zázrak dovršuje.

Lidským zrakem vidíme nanejvýše dvě strany budovy. Poznání od Boha nám umožňuje nové vidění, nový nadhled, nový zážitek, nové chvění srdce, nové – bytostné „poznání“.

Když Bible říká, „muž poznal svou ženu“, neznamená to, že poznal, kdo přichází, ale má na mysli „objetí muže a ženy“. To není jen sex, muž nemůže „poznat“ prostitutku. Je řeč o bytostném setkání a porozumění muže a ženy (směřujícímu k tomu stávat se jednou bytostí k obrazu božimu).

Svět se uzdraví a změní jen tehdy, přijme-li království boží – to znamená tehdy, když budou lidé ochotní a schopní spolupracovat s Bohem. Svévůli nespravedlnosti a násilí je třeba nahradit královstvím dokonalosti a pokoje. (Dobře něco vykonat ovšem mohou pouze tehdy, pokud dobře porozumím tomu, co mám vykonat, pokud poznám, jak to má vypadat.) /v

Foto: Daniel Fiker

Hinduisté a buddhisté jsou před námi, lidmi západními, kus napřed, pokud jde o to, co jejich mladí považují za ideály. Jsou vedeni k ideálu svatosti, vnitřní svobody, vnitřní pravdy spíše než k vnějšímu úspěchu. Naš rozběh za vnějším úspěchem nám poskytl úžasné výhody v rámci vědecké a průmyslové revoluce, ale Asie a Afrika jsou schopnější vítězit nad vnitřním světem. Moudrost je tu dodnes ideálem, který spojuje.

Při svých cestách jsem byl rád, že zvláště v Africe jsou téměř všeobecně stále živé obřady dospívání a iniciační obřady. Jsou to v podstatě tříměsíční katechismy, které fungují. Mladé lidi odvádějí k moudrým mužům a ženám rodu a vyučují je, co je moudrost:

BÝT BOHATÝ JE PŘÍJEMNÉ

*Mladí spolu kolik let žili.
Ona pak odešla s děckem za jiným.
„A co bude s naším vnoučkem“,
ptali se bezradně jeho rodiče.
„Jaké vnouče?
Já jsem přece s vaším synem
žádnou svatbu neměla.“*

Když jsme byli malí, chodila k nám jedna zajímavá paní. Měla všelijaké schopnosti poznávání, viděla, co jiní neviděli. Už od školy poznávala mnoho věcí názíráním, ne učením. Četla si v různých knihách (tenkrát „vzácných“), které ji potvrzovaly její zkušenosti.

Naše maminka se nikdy nad jejími názory nepohoršovala, jen litovala, že se ta paní nikdy nesečkala s nějakým vzdělanějším křesťanem, který by byl schopen se s ní bavit na její úrovni. Paní hledala, několikrát se pokusila mluvit s několika kněžími, ale ti ji rychle odbyli, že se má držet katechismu. Dál chodila do kostela, jen uvěřila některým tvrzením, např. v převtělování nebo že Ježíš nezemřel na kříži, ale žil dlouhá léta v Indii ... Nikdy jsem nikomu nic nevnucoval a nepohoršoval se nad lidmi, kteří věří

To je to, co nás drží pohromadě jako národ. To je to, za čím stojíme, to je to, co jsme, to jsou naše hodnoty. A když se títo mladí mužové a ženy vracejí z těchto setkání, vědí, kým jsou.

V naší kultuře stále hledáme hodnoty, v něž chceme věřit, k nimž bychom se mohli upnout. Na Západě trvá nyní dospívání, doba otevřené volby, až do věku třiceti dvou let! V některých kulturách končí doba dospívání již v šestnácti sedmnácti letech. Často to vidíte na sebedůvěře mladých lidí, kteří nacházejí své základy a význam daleko dříve.

Soudím, že jsme ve skutečnosti zakrněli a paralyzováni tím, že je před námi příliš široká možnost volby. Už nejsme rozvinutým světem, jsme světem přerovnaným.

Richard Rohr

v převtělování, ale vše je třeba důkladně prozkoumávat. Léta jezdím mezi „jogíny“. Ti lidé hledají více než jim běžně nabízíme v kostelích my. Láká je hlubší modlitba a poznávání. Ve společném hledání a porovnávání můžeme dojít dále než kam dosáhnou sám. Když spolu uvažujeme nad Písmem, vděčně přitakají nad elegancí křesťanství.

Buddhistická nebo hinduistická maminka říká svým dětem pro nás těžká a tvrdá naučení.

„Maminko, a náš dědeček je teď v hrobečku?“ „Nebojte se děti, z našeho dědečka je teď třeba sedmikráška nebo mraveneček nebo někde nějaká holčička nebo netopýrek.“

„Maminko, a to jednou už nebudeme mít ani babičku?“

„Děti, já vám něco povím, naše babička byla dříve mechem, pak žízalou, kopřivou, kačenkou, paní hraběnkou, pak otrokyní, vránou, pak naší babičkou a jednou bude zase něčím jiným.“

„Maminko, tak to ty jednou už nebudeš naše maminka?“

„Ne, děti.“

„A nebude se ti po nás stýskat? Jednou jsi říkala, že kdyby se nám něco stalo, že by ti to utrhl srdce.“

„Děti a nezabíjejte už komáry a klíšťata, co když to je naše prababička.“

„Ale maminko, jedna naše spolužačka dostala boreliosu.“

„Víš, to má za trest. V minulém životě někomu asi hodně ublížila. To nic není, příště z ní třeba bude zajíček.“

„Jó, a neroztrhá jí liška nebo nezastřelí ji myslivci ...?“

Někde u Jaromíra Štětiny jsem četl povídku o převtělování, nemohu ji najít. Krutě popravovali nějakého zločince a on řval, že už nechce. Vypočítával, kolikrát jej už umučili a co všechno mu v minulých životech pokaždé na mučidlech udělali než vydechl duši, vyčítal, proč se to znovu a znovu opa-

Smutek po matce

Žízniš zas? Napij se vody.
Studna ji podat chce.
Není však takové vody,
není tu zázračné vody
na smutek po matce.

Opadlé listí

Nastal podzim, všechno mlčky opadalo,
holé jsou i nejbohatší stěpy.
Listí, co se cestou k zemi jednou dalo,
nikdo k větvím zpátky nepřilepí.

Tibetská lidová poezie

Vyznávám před tebou, Hospodine, Bože můj a Bože mých otců, že jak mé uzdravení, tak i má smrt jsou v tvých rukou. Buď vůle tvá mě uzdravit úplným uzdravením, avšak jestliže je má smrt tebou již pevně určena, přijmu ji v lásce z tvých rukou. Ať je má smrt usmířením se všemi hříchy, přestoupeními a poklesky, kterými jsem vinen před tebou.

*Modlitba, kterou se Židé modlí,
když cítí, že se blíží smrt.*

Ceňte si rodiny a dlouholetých přátel,
s nimiž jste se dělili o své radosti a smutky
v dobách, kdy jste ještě nebyli úspěšní.

Kent M. Keith

Jak často mi milost Boží uložila, abych stále svědčil a veřejně hlásal, že nemáme truchlit pro naše bratry, když je Pán zavolal a vysvobodil z tohoto světa! Vždyť přece víme, že nejsou ztraceni, že nás jen svým odchodem předcházejí. Že sice po nich toužíme, tak jako kdyby cestovali po souši či po moři, ale že pro ně nemáme nařkat, že tu kvůli nim nemáme nosit černé roucho, když oni tam už oblékli roucho bílé. Že nemáme dávat pohanům příležitost, aby nás plným právem kárali, poněvadž oplakáváme mrtvé, kteří podle našeho přesvědčení žijí u Boha, a tak víru, kterou ústy hlásáme, nepotvrzujeme srdcem a duší.

sv. Cyprián (asi 200-258), biskup, mučedník

kuje, kolikrát bude muset zase začínat hrozný život znovu a trpět za něco, co si nepamatuje a znovu se bez poučení dopouštět chyb, které nikdo nemůže odpustit, protože spravedlnost je slepá, krutá, nesmiřitelná a bez srdce.

Pan prof. Ludwig Armbruster přednášel 39 let na univerzitě v Tokiu. Na přednášce Akademických týdnů vyprávěl, že ač buddhismus učí o převtělování, nepotkal za ta léta jediného buddhistu, který by tomu věřil. „Jen to ne“, říkali Japonci, „jen znovu neopakovat všechny chyby, omyly a neprocházet znova všechna tápání.“

Znám kluka, už má třetího „tátu“ a zřejmě nebude poslední.

Že by náš tatínek byl podobně jenom na chvíli, jako třeba krásný západ slunce, z kterého mi zbude jen vzpomínka a teď už třeba někde jako malý kluk čurá do písku pouště coby malý Tuareg? (Snad neumře hladu, nebo snad nebude holčičkou, kterou obřežou staré babizny.)

Nemusí člověku přinést štěstí, když někdo rychle vymění partnera. Odmala jsme slyšeli pohádku jak „Měnil až vyměnil“. Někdo místo hroudy zlaty měl nakonec jehlu, kterou posléze ztratil v kupce sena.

Vím, že někteří lidé mají dojem, že už žili někdy dříve a „pamatují“ si řadu podrobností.

Nesnižuji tato tvrzení, ale dojmy a pocity máme kdekdo ledasjaké. Je nutné je prověřovat z více stran. Spiritismus také není pouhým výmyslem.

Astrologové nebyli žádní hlupáci, i když se v něčem mýlili. A vědci, přestože postupují podle pravidel, stále opravují předešlá zkoumání.

Nepodaří se mi vyprávět o druhém tak přesně, jako když mluví on sám. Nám o sobě vypráví Bůh. Můžeme (a potřebujeme) si ověřit, nakolik je Písmo solidní.

To, že nám mnohé v křesťanství nefunguje, nemusí být chyba křesťanství. Co když jsme pod míru my? Nemusí být chyba počítače, jestli se od něj, po deseti hodinách pokusů, zklamaně odvrátím s pocitem, že se s ním nedá domluvit.

Ano, nemáme dobrý systém výuky. Nábožensky vzděláváme jen děti. (Rodiče, kteří na náboženství nechodili, si dokonce myslí, že jejich dítě nic takového také nepotřebuje.) Proč se v dospělosti už nevzděláváme?

choré budou vzkládat ruce a uzdraví je.“ (Mk 16,15-18)

Proč bychom se třeba nemohli zajímat o mystiku východních náboženství, ale i křesťanství a židovství má svou mystiku a rozhodně nemusíme mít pocit méněcennosti před Východem. Je lépe kopat jednu hlubokou studnu než několik malých. Nikdo nepřijde k něčemu velikému snadno a rychle. Být buddhistou nebo hinduistou přináší velice

*Hřbitov pro bezdomovce a chudé v Paříži,
vydržovaný městem*

Mnoho let jsem už nepotřeboval vypočítat obsah kruhu - ale nemyslím si, že se děti nemají učit geometrii. Moudrost k životu ovšem potřebuji každý den.

Když mi někdo řekne, že se setkal s budhistickými mnichy, které odnesl vítr, vím, že je to možné. I jáhna Filipa odnesl Duch od etiopského ministra. Vím, že je možné chodit po žhavém uhlí, uzdravovat, atd.

Ježíš říká (i nám): „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen. Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: Ve jménu mém budou vyhánět demony a mluvit novými jazyky; budou brát hady do ruky, a vypíjí-li něco smrtícího, nic se jim nestane; na

tvrdý život, to bychom koukali.

Někteří čerství absolventi školy jsou přesvědčení, že už všemu rozumí. Každému čerstvému inženýrkovi, který si myslí, že všechno ví, dělníci rádi dokážou, že „neví nic“. Lékař po získání diplomu drží dva roky háky a až potom jej pustí k operaci.

Podstatné je, nakolik je pravdivé Písmo a v jaké míře je Ježíš učitelem.

Ceníme si, že si nás Bůh váží, jedná s námi s úctou a má nás za partnera. On sám nás vede k ověřování si toho, co nám říká, a ne k slepému opakování. /v

MOJE PRVNÍ ROKY KNĚŽSTVÍ

Když nemyslím na návštěvy StB, uvězněni dvou mých spolužáků a uzavřenost před světovou církví, pak jsem žil v semináři pět klidných let, sjednocen s předpisy a povinnostmi seminárního řádu. Líbilo se mi chodit v klerice, uměl jsem všelijaké liturgické složitosti. Dva roky jsem byl dokonce prefektem nižších ročníků, jakýmsi jejich poradcem a ochraňovatelem. Moje první roky kněžství jsou spojeny s kaplanováním v Plzni, kam jsem přišel roku 1961. Tam jsem poznal nejen sympatické mladé křesťany, ale také politické vězně, kteří se vraceli do života poznamenáni zkušeností s Pánem Bohem. Byli to muži i ženy, kteří znali život s Pánem Bohem nejen z knížek nebo ze skleníkového prostředí semináře, ale ze života na samotkách a v trápení. Setkával jsem se s nimi zblízka při zpovědích. Tady jsem najednou cítil, že se musím učit já od nich a nikoli oni ode mne. Žasnul jsem nad jejich uctivostí k životu a ještě dnes se dívám jejich porozumění pro moje mládí. Ve srovnání s nimi se mi můj život zdál plochý, vstával jsem, protože bylo ráno a chodil jsem spát, protože byl večer. Dělal jsem nejrůznější pokusy, například jsem podle rady tehdejšího mého zpovědníka vstával v noci ve dvě hodiny, abych odrecitoval matutinum z Breviáře. Bylo to sice něco, co ozvláštňovalo můj tzv. duchovní život, ale nešlo to dobře spojit s mými dalšími denními povinnostmi. Změna nastala roku 1965, kdy jsem náhodně vyslechl rozhovor o neznámém pražském knězi, kterému „o něco jde“. Nevěděl jsem, o čem mu jde, ale to, že jeho život neurčovalo jenom ranní vstávání a večerní uléhání, mě zaujalo. Charakteristické pro tu dobu bylo, že jsem se s ním mohl nejšikovníji setkat pouze při zpovědi. Vyhledal jsem ho v kostelní zpovědnici a pak už jsem jenom žasnul. Začal jsem obvyklým představením se a jako první jsem uvedl roztržitost při modlitbě. Pokračo-

val jsem dál, ale byl jsem okamžitě zastaven: „Co jste to říkal?“ „Že jsem byl roztržitý při modlitbě,“ odpověděl jsem. „A to říkáte jen tak zlehka?“ „To se přece stává, to není nic mimořádného,“ bránil jsem se. „Tak to vy si něco kutíte, tomu věnujete svou pozornost a přes rameno hovoříte s Pánem Bohem?“ Ještě to trochu rozvedl – s domovnicí bych si prý takhle mluvit nedovolil- a najednou jsem pochopil, že má vlastně pravdu. Nikdy mě to takhle nenapadlo. A podobně to šlo se zpovědi pořád dál. Zeptal se mě, zda vůbec uznávám svoji hříšnost. Začalo mi být těžko, pot se mi mísil se slzami. Měl jsem tehdy potíže s nějakým člověkem, ale zpovědník na mně chtěl odpověď, zda bych se nechoval stejně špatně jako ten člověk, kdybych se dostal do stejné situace. Musel jsem připustit, že by to bylo možné. A kdybych měl stejné životní podmínky jako ten člověk a stejné vychování, zda bych se nechoval třeba ještě hůře než on, ptal se dále. Po chvíli váhání mi nezbylo, než přisvědčit. Tak jsem postupně pochopil, že ačkoli skoro vzorný plzeňský kaplan, jsem docela obyčejný hříšník jako každý jiný. Nestojím nad ostatními lidmi, ale patřím mezi ně, mezi ty všelijak poznamenané a potřežené lidi. Bylo to hrozné zjištění. Ze zpovědnice jsem vyklopýtal, přes pot a slzy jsem ani neviděl na cestu. Ten zpovědník byl ovšem bystrý muž a nenechal mě jen tak odejít. Pozval mě do sakristie k rozhovoru a časem jsem s jeho pomocí pochopil, že jenom reálný pohled na mne samotného mě může zachránit neboli spasit. Otevřely se mi oči, uviděl jsem ostatní lidi jako spolupracovníky, jimž nemusím vládnout, ale s nimiž – jako hrající kapitán- mohu stát před Pánem Bohem. Ježíšův požadavek změny smýšlení – od růžových brýlí k realitě- nemohu obcházet nebo přeskakovat, ale protože jsem živý, musím se k němu neustále vracet. Naposlady jsem to musel dělat před 14 dny.

Pavel Kuneš, vršovický farář

ČEKÁ NÁS NEJHORŠÍ STOLETÍ DĚJIN

André Glucksmann

- účastník letošní konference „Forum 2000“, pesimista, jeden z nejvýznamnějších a zároveň nejkritizovanějších francouzských myslitelů, obhájce Ameriky. Svět přirovnává k Chicagu z počátku 20. století, které trápily války gangů.

A. Glucksmann splňuje veškeré představy o podobě předního evropského intelektuála. Chůzi a řeč má rozvážnou. Pečlivě volí slova a prokládá je nenuceným úsměvem. Většina Evropanů ho ale ráda nemá, vytýkají mu třeba obhajobu Bushovy administrativy. Horečně se zastává i útoku na Irák. Glucksmanna naopak štve Evropané: „Proč si neuvědomují, v jak nebezpečném světě žijeme!?“

„Bojme se Ruska a islamistů!“ říká.

Hned první myšlenky prošeďivělého Francouze naprosto rozbily příjemnou atmosféru místa, kde jsme se setkali. Pravděpodobně si pohodlného křesla a měkkého jazzu ani nevšiml. Nelze se divit - jeho přítelkyně, ruská novinářka Anna Politkovská, zemřela teprve předevčírem.

Rusko právě prožilo 11. září

„Nemám rád výročí, ale dnešek je stejný jak 11. září. Anna, tato výjimečná žena s kuráží, byla zavražděna. Chtěla se vrátit do Ruska, i když věděla, v jakém tam je nebezpečí. Jedenácté září a její smrt, to není náhoda.“

Proč?

„Obojí představuje nebezpečí pro Zemi, pro demokracii. Ne za všechno můžou islamisté. Íránci mají dobré krytí v Putinovi a Čiňanech. Stejný problém představuje Severní Korea. Evropa vykročila po pádu Berlínské zdi dvěma směry. Demokratickým, jako Havel. Ten druhý je militantní. Putin má v držení nejen jadernou zbraň, ale i ropu a plyn. Chová se jako vládce říše. Jen se podívejte na Ukrajinu nebo Gruzii.

Nevím. Zdá se mi ale, že si nikdo neuvědomuje spojitost mezi starými kmotry z NKVD, ČEKY nebo čínského politbyra a islámskými teroristy. Nikdo si toho v západní a střední Evropě nevšimá!“

Měli bychom mít strach z islamismu?

Co přináší jiného, než náboženství?

„Problémem islamismu není náboženství, ale nihilismus a teror. První, kteří v Iráku nebo Alžírsku umírali, byli muslimové. Běžní lidé a intelektuálové. Je to forma despotismu.“

Je nihilismus zakotven v samotném islámu?

„Nihilismus pochází spíše z Ruska. V románech Čechova či Dostojevského najdeme velmi dobrý popis oné nálady pozabíjet každého a zničit svět. Stejná nálada je ve všech částech světa, kde převažuje pocit, že na něj útočí Západ.

Kdyby nenastala první světová válka, Rusko by bylo úžasnou zemí na vrcholu. S jeho hudbou, vědou a uměním by možná vládlo

Foto: Daniela Sýkorová

Evropě... Všechny války ale přinášejí možnost konzervativní revoluce.

V muslimském světě žije mnoho intelektuálů, kteří si nepřejí apokalypsu. Chtějí svobodu, některé z nich znám.

Pro obyčejné lidi znamená demokracie to, že můžou mít děti. Že nikdo na ně nemíří kalašnikovem. Že můžou chodit do škol, že mají v kapse peníze.“

Jak bychom se měli vůči islámu chovat? Tolerantně jako pacifisté?

„Pacifisté jsou starci z dávných dob. Když jsem se seznámil s Havlem, měli jsme v tomto ohledu stejný názor. Pacifisté říkali: Lepší červený, než mrtvý! To není dobrá věc. Raději být muslimem než mrtvým taky není možností. Jak říkám, jako první umírají při akcích islamistů právě muslimové.“

Je o Vás známé, že obhajujete Bushovu administrativu, a...

„Ne! Já byl pro pád Saddáma. A stále jsem, i dnes. Byl to fašistický despota se stalinistickými sklony. Stojím za Iráčany, kteří chodí k volbám a jsou za pád Saddáma vděční. Američany nemají rádi, protože nikdo nechce žít v okupaci. Začátek války byl dobrou věcí. Poté už to bylo horší. Američanům nedochází, co totalita znamená, co znamená žít pod vládou režimu, jako byl ten Saddámův. Po třiceti letech útisku nemůžou mít Iráčané podobné názory jako vy tady, ve střední Evropě. Na pochopení demokracie potřebují čas. A Američanům musí dojít, jaké to bylo žít pod Saddámem.“

Souhlasíte s vedením války v Iráku?

„Neexistuje válka bez chyb. Válka je jen začátkem obtížných výzev. Američané byli najednou sami, zpanikařili. Učinili kroky naprosto neznámé a kontraproduktivní. Naučí se, že když jim pomůžeme, bude líp. Můžeme se učit spolu.“

A chtějí vůbec naši pomoc?

„Samozřejmě, vědí, že nejsou dobří a vidí to...“

Jak to, že demokratizace Blízkého východu, o kterou se snaží Američané, nefunguje?

„Některé věci prostě fungují, jiné ne. Byl jsem v Alžírsku v době islámského terorismu. Nakonec skončil. Lidé nemají rádi terorismus. Sami třeba byli islamisty, ale když přišel na řadu terorismus proti muslimům - vzali proti islamistům do rukou zbraně. Je

to komplikované. Muslimský svět je rozdělen mezi ty, kteří chtějí žít běžný a upřímný život, a ty, kteří si přejí apokalypsu.“

Vyřeší situaci kolem iránského jaderného programu další válka?

„Je potřeba nejdřív spojit všechny demokratické země na obou stranách Atlantiku, protože Američané o samotě supervelmoci nejsou. Sami to všechno nezvládnou.

Kéž by Francie a Německo pomohli se svržením Saddáma. Třeba jako v Libérii - diktátor tam skončil bez války.

Když jste ve shodě, můžete jednat demokraticky včetně ekonomických sankcí. Tak se dá pomoci Iráncům, kteří si režim nepřejí. Takže hlavním cílem není válka, ale spojení střední a západní Evropy s Američany. Pak je možné zatlačit na Írán, Rusko a Čínu.“

Není problémem Evropanů taky to, že se nedokážou sjednotit sami, spolu?

„Samozřejmě. A víte proč? Nemají ani potuchy, jakému nebezpečí čelí. Velký český filosof Patočka říkal: tajemstvím demokracie a disidentů je to, že nejsou sjednoceni pro dobrou myšlenku, ale to, že jsou sjednoceni před nebezpečím. Otázkou tedy je, proti čemu bojovat, abychom mohli zůstat v bezpečí.“

Proti čemu máme bojovat?

„Proti nihilismu. Nihilisté jsou přesvědčení, že nic není špatné a každý si může dělat, co chce. V Evropě takový problém nemáme, protože nihilisté se tady uložili ke spánku. Když jste terorista, je to problém. Děláte si, co chcete, můžete zabít civilisty. Jako Rusové v Čečensku, jako mnozí despotové v Africe, nebo jako islámští teroristé. Tady nejde o Islám. Je to otázka nihilismu a jeho definice. Evropané nevědí, co je špatné, jednodušší je znát dobro. Pokud opravdu chcete.“

Co blokuje opravdovou integraci Evropské unie?

„První byli samozřejmě Schröder a Chirac. Spojili se s Putinem, aniž by mluvili o lidských právech a Čečensku! Bez toho, aby pomohli Ukrajincům nebo baltským státům. Putin rozdělil Evropskou unii. Je mi to líto, ale Schröder je Putinův agent a zaměstnanec. A to platí i pro Chiraca. Putin není ledajaký ptáček, přemýšlí! A ruská nomenklatura s ním. Chtějí opět ovládnout Evropu. Komunismus a ideologie jsou v Rusku mrtvé. Dosáhnou toho jedině pomocí ropy a plynu.“

Kolik let Evropě zbývá, než ztratí svůj vliv ve světě?

„Nevím, nevím. Pokud se Evropa nesjednotí, hlavně v ekonomických otázkách, staneme se otroky. Bez ropy nic nezmůžete. Putin ropu má.“

Američané Evropě několikrát pomohli během první a druhé i studené války. Co stojí za ochladnutím našich vzájemných vztahů?

„Konkurence, rivalita. Angličané nemají Američany rádi pro jejich prvenství. Obecně

platí, že pokud tě někdo osvobodí, nechceš tě šťastným jít z jeho ruky. Nejsem si jistý, zda jde o pokrytectví.

Třeba Francouzi: jsou nejvíc antiameričtí z celé Evropy. Přitom každou neděli sledují v televizi americké seriály, čtou americké knihy, mají rádi americkou hudbu.

Amerikanizace je velmi silná. Chceme v klidu spát a proto jsme proti. Nelíbí se nám, když ze zámoří zní hlasy typu: Je čas války! Máme ale stejné problémy, terorismus nezmezí. Kdo si žije spokojeně, nechce podobné věci slyšet.

Po padesáti letech jsme zapomněli, co znamená válka a co je despotismus. Američané si před 11. zářím taky mysleli, že můžou žít o samotě. Konec historie znamená konec války, konec velkých výzev a debat. Pak přišlo září. Oni si vzpomněli, že historie je tragédií. My jsme to zatím nezažili, my to popíráme.“

Pokud si Západ nepamatuje, může mu pomoci východní Evropa? Despotismus i osvobození jsme tady zažili nedávno...

„Ano, ano! Doopravdy ale nejste lepší než my na Západě. Po letech budete úplně stejní jako my.“

Dočkáme se vůbec někdy světového míru?

„Máme před sebou velmi nebezpečné století. Budeme překvapeni. To uplynulé mělo v sobě něco krásného, i se všemi gulagy a Hirošimou.

Ti, kteří způsobili holokaust, neměli atomovou bombu. A ti, kteří měli atomovou bombu, nedopustili holokaust. Fantastické je, že Stalin nezačal třetí světovou válku. Došlo mu, jak by byla drahá.

Ahmadínezád je odlišný. Holokaust podle něj neexistoval. A jako teolog dodává, že atomová bomba je pouhým nástrojem jako cokoliv jiného. Svět je na pokraji beznaděje. A to mluvíme jen o Íránu. Kdo ví, kdo povede Pákistán. Monstrum konce lidské historie existuje.“

Začali jsme mluvit o Rusku ... my ve východní Evropě jsme vůči němu ostražití, máme se znovu obávat?

„Ano, ano... Vždyť vidíme, co Putin udělal s Ukrajinou, Gruzii. Hledá spojence v Bělorusku! Anna Politkovská to říkala už během první čečenské války a já jsem se na tom shodnul i s Havlem: Válka v Čečensku je strašná i pro Rusko a Evropu. Putin se chová jako car či Stalin. Nezačal válku s Čečenskem kvůli míru. Ta válka je pedagogickým příkladem pro samotné Rusy. Je to válka proti Čečencům, ale duch války je namířen proti obyvatelům Ruska a ruské kultuře. Proto Politkovská pokračovala ve své práci, i když její život byl ohrožen.“

Vaše názory jsou velmi pesimistické, čeká nás vůbec něco dobrého?

„Ano. Všude žijí lidé, kteří vědí, že život rodiny nemůžete regulovat silou strany nebo policie nebo pomocí kalašnikova. Chtějí, aby jejich děti žily upřímným životem. Nemusí být bohatý, ale upřímný.“

Tomáš Rákos

AKTUALITY

Koncert Ženského komorního pěveckého sboru Canzonetta
sobota 11.11. v 18 h.
v Domě kultury

Farní sbor evangelické církve v Letohradě srdečně zve v neděli 12.11. v 17 hod. do evangelického kostela na **přednášku prof. ThDr. Jakuba S. Trojana: „Ježíšův příběh - výzva pro nás“**.

Po přednášce bude beseda s přednášejícím a prof. Trojan bude též kázat při pravidelné bohoslužbě v 9 hod. Přednášející je profesorem Evangelické teologické fakulty a jejím dlouholetým děkanem, za totality bez státního souhlasu, byl disidentem a signatářem Charty 77.

Zveme všechny zájemce o četbu, výklad a diskusi nad Písmem na biblické hodiny, které se konají každou středu v 18 h. v kanceláři evangelického kostela v období říjen – květen, mimo prázdnin a svátků.

V neděli 26.11. v 19.30 h. v Orlovně **přednáška P. Piotra Nowickeho** z kláštera v Králíkách o jeho misijních cestách: „**Evangelizovat chudé nebo se nechat evangelizovat chudými**“.

Adventní obnovu povede P. Piotr Nowicki v sobotu 9. 12. od 9 do 11 h. v Orlovně.

Život Boží krtem přijali

8.10. Lukáš Hrouda
Tereza Hroudová
Ondřej Sýkora
Samuel Hybš
Veronika Šilarová
Filip Štefánský

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

7.10. Jiří Sysr a Gabriela Gallyová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

2.10. Jaroslavu Moravcovou 72 let
12.10. Petra Betlacha 81 let
16.10. Františka Stanzla 72 let

Biblická olympiáda se povedla. Přišlo asi třicet lidí. Soutěžila dvě družstva začátečníků a šest družstev pokročilých. Celkem 24 soutěžících. Úroveň družstev pokročilých byla vyrovnaná. Do vikariátního kola postoupilo první družstvo (manželé Sysrovi a Vojtěch Mikyska ml.) a druhé (paní Jarmila Skalická, Drahuška Luxová a Helenka Jurenková st.)

Po vyhlášení velice dobrých výsledků jistá, blíže nejmenovaná osoba (bydlící pod farní střechou), pravila: „Přesto, jakého máme pana faráře, jsme uspěli.“ /v

Zápis z farní rady 26. října

- V Šedivci někdo ukradl okapní svody z kostela.
- S redakční radou letohradského zpravodaje chceme domluvit uveřejňování našich příspěvků. Pan farář s místopředsedou FR navštíví nového pana starostu.
- Nestihli jsme zorganizovat oslavu 28. října.
- 26.listopadu nám bude přednášet redemptorista Piotr Nowicki z Králík na téma „Evangelizace chudým“.
- Nás kostelní sbor bude zpívat na Boží hod vánoční na Orlici Rybovu mši.
- Starší lidé si přejí zábradlí ke schodům k orlickému kostelu. Zajistíme.
- O příspěvku na benzín pro pastorační asistentku Janu Skalickou (sváží děti na náboženství) a příspěvku na provoz telefonu pro ni a pana faráře, rozhodne FR příště, tentokrát nebyla usnášeníschopná.

zapsala: Marcela Náhliková

Blahopřání

Blahopřejeme manželům Bohumilu a Marii Peškarovým k jejich zlaté svatbě.

Milí Peškarovi, ať si spolu užíváte pěkné roky, přejeme Vám vše dobré a potřebné.

Poděkování

Dveře orlického kostela prokoukly. Máme z nich radost. Panu Toníku Řehákoví děkujeme za (další) pečlivou opravu. Paní Marii Moravcové děkujeme za trpělivost s odstraňováním starého nátěru dveří, vytmelením a nátěrem. Kdo to někdy dělal, ví jaká to je piplačka.

Příští rok se pustíme do dveří letohradského kostela.

Děkujeme Vám, sestřím Charitní ošetrovatelské služby, za Vaši dlouholetou péči o naší maminku. Bez Vás bychom nebyli schopni mít maminku u sebe. Nemáme dost slov, abychom Vám poděkovali. Odvolávající se na slova: „Cokoliv dobrého jste udělali komukoliv potřebnému, mně jste udělali“, prosíme, aby Vám Bůh odplatil.

Děkujeme také Vám všem, kdo jste nám pomohli s pohřbem naší maminky i za Vaši účast.

za rodinu, vděčně Václav Vacek

Je večer – den k nepřekání; den Dušiček. Snad je to tím, že mrtví na mě čekají a lehýnkými prsty zachycují čas jako vlákno babího léta. Nemám odvahu obrátit se k nim tváří v tvář? Oslovit je, podívat se jim do jejich prázdných očí? Kdysi mě milovali a já miloval je. Nejde zde o odvahu! Citím to jako pozvání na biblickou svatbu, kam kdosi přišel neoděn svatebně, a byl králem vykázán do temnot. Svatební šat! Ale ten nám v tomto případě obléká jen smrt – dřív nelze mezi ty mrtvé přijít. Do svítání je tak daleko! Kěz by už zazněla sluneční fanfára!

Josef Heyduk

OCENĚNÍ ŘEDITELE OBLASTNÍ CHARITY ÚSTÍ NAD ORLICÍ

Štefan Čanda, ředitel Oblastní charity Ústí nad Orlicí, byl oceněn vyznamenáním Sva-

tého otce Benedikta XVI. za obětavou charitativní a sociální službu. Vyznamenání „Pro Ecclesia et Pontifice“ převzal v září z rukou biskupa Mons. Dominika Duky.

Za 14 let svého působení charita rozšířila své služby do všech větších měst ústeckoorlického regionu. Jednotlivá střediska charity pomáhají nemocným, seniorům, handicapovaným, dětem a mládeži a rodinám s dětmi. Vedení velké neziskové organizace, shánění finančních prostředků na její provoz a zároveň stálá snaha o poskytování kvalitních služeb v co nejširším rozsahu, klade vysoké nároky na celého člověka i jeho blízké.

Děkujeme Štefanovi za jeho práci, obětavost, toleranci, skromnost a nezištnost. Vážíme si Štefana jako šéfa, ale především jako člověka.

zaměstnanci Charity

Naše farnost se samozřejmě připouje k blahopřání. My jsme se to dozvěděli až nedávno. „Zvrchu“ nám nic neřekli.

Myslím, že naše Charitní ošetrovatelská služba vznikla jako druhá v republice, hned po Praze. Štefan Čanda byl okamžitě ochotný se toho ujmout. Začínalo se bez jakýchkoliv zkušeností.

Štefane, vážíme si Tebe a Tvých spolupracovníků. Vážíme si Tvé odvahy a vytrvalosti.

Hospic v Červeném Kostelci má vysokou úroveň péče o lidi, kterým slouží. Mohu říci, že naše Charitní služba nepečuje o lidi huře. Štefane, blahopřejeme Ti k vyznamenání a děkujeme Tobě a Tvým spolupracovnícům a spolupracovníkům za Vaši službu.

Jsmo Vám vděční, chlubíme se Vámi, víme, že silně zvyšujete pověst křesťanů u nás.

za farnost Václav Vacek

Všechno je nemoc, vašeň, láska, nenávisť i smutek. Zdraví, tj. rovnováhu, by člověk ani nemohl snést. Připravila by ho o rozum.

Každým dnem jsme bližší smrti, každým dnem, každou hodinou se více krása ztrácí. Smrt ryje stále rydlem do našich tahů a znamená si nás čím dále tím zřetelněji. Bylo by to strašné, kdyby duševní krása neozářovala tahy a neprostupovala je tím více, čím více mizí krása materiální. *Otokar Březina*

Není tak důležité,

jestli si vás všimli ti správní lidé.

Hlavní je, jací jste a jak žijete.

Jestli světu nedáváte to nejlepší, pro jaký svět si to schováváte?

Kent M. Keith

Výpověď lékařky:

Náš vztah se změnil po narození syna. Manžel mě napadal, zavíral v pokoji, kvůli maličkosťem ponižoval. Trvalo to tři roky a bylo to pořád horší. Nezabránila mu ani přítomnost syna. Když jsem brečela, tak se mi posmíval. Nastoupila jsem do práce a snažila jsem se, aby na mně nikdo nic nepoznal. I v létě jsem chodila v dlouhých rukávech, aby nebyly vidět modřiny. Jednou mě v noci vyhodil z ložnice, křičel, že nebudu spát, že mě psychicky zlikviduje. Syn se probudil a hrozně plakal. Byla jsem na konci sil, unavená a bezradná. Držela jsem syna v náručí. Asi to byl rozhodující okamžik. Řekla jsem si, že alespoň kvůli němu musím něco udělat. Druhý den jsem šla do poradny.

Převzato z časopisu „Právo a rodina“, 10/2006

Dnem 1.1.2007 nabývá účinnosti zákon 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Podle tohoto zákona může být násilník vykázan na dobu 10 dnů ze společného bytu, musí odevzdat všechny klíče od společného bytu a policista je povinen ve lhůtě do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázaní provést kontrolu, zda rozhodnutí o vykázaní dodržuje vykázaná i ohrožená osoba.

I na Občanskou poradnu v Ústí nad Orlicí se občas obrací klienti s problémy domácího násilí.

Domácí násilí je především fyzické, psychické nebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami v jejich soukromí, a tím pádem mimo kontrolu veřejnosti.

Domácí násilí není záležitost jednorázová, trvá dlouhodobě.

Domácí násilí začíná většinou urážkami, stupňuje se od psychického snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a trestným činům ohrožujícím zdraví a život.

Násilník a oběť domácího násilí mají jasně rozdělené role. Nejde o vzájemné napadání, hádky, rvačky, spory... Násilník útočí, oběť trpí a většinou se neumí bránit.

Násilník ve většině případů na veřejnosti vystupuje velice slušně, doma se z něho stává tyran. Násilníkem může být kdokoliv – muž, žena, vysokoškolák, středoškolák, věčící člověk, ...

K domácímu násilí může docházet mezi manželi, ale také mezi dětmi a jejich starými nebo nemocnými rodiči.

Oběť domácího násilí ztrácí výhled do budoucnosti, projevuje se u ní snížené sebevědomí, pocit studu, má strach z opakovaného násilí. Většinou nechce o svém problému mluvit, má tendenci minimalizovat, skuteč-

Časy a nečasy

Válka, to jsou pro smrt hotové hodokvasy. Nicméně i uprostřed ní jí zbývá čas na tu obyčejnou, každodenní smrt – smrt starců a stařenek, někdy i dětí, smrt nenadálou a zase zdlouhavě trápvitou, sténající, blábolivou, Boha volající i Boha zatracující, smrt s ohromným, náhle vyčnělým nosem nebožtíků, s průsvitnými rukama složenými v klíně, víčka vosková a čelo a lebka studené jako kámen. Tak to bylo i v říjnu 1941, když umřel děda Matěj. Po dva dny a tři noci ležel v tom pokoji s okny na ulici, kam jsem se najednou bál vkročit, neboť smrt jako by vydávala podivnou vůni či pach, nebo obojí současně. Po dva večery jsme se pak také všichni shromáždili kolem nebožtíka, u jehož hlavy v rytmu modliteb plápolaly jazýčky svíci, jak jsme tam všichni stáli, nejbližší, známí a sousedé, jen modliči pan Karlíček na klekátku u rakve s poněkud mekavým hlasem předříkával sloky růžence, odvíjeje jeho zrnka v cvalíkatých prstech rolníka jako zkamenělé slzy. Tehdy ještě nikdo nepochyboval o tom, že duch mrtvého je tu s námi, že nás vidí a slyší – ne, k tomu nikdo nepotřeboval Moodyho „Život po životě“, neboť obcování mrtvých a živých panovalo v myslích tak nevyvratitelně, jako že slunce ráno vyjde na východě a večer zapadne kdesi nad Boubínem či Kletí. Proto také se lidé svých mrtvých nebáli, nespě-

Foto: Ján Rečo

nost je zpravidla horší, než uvádí. Oběť se nemá za co stydět. A pokud jste obětí domácího násilí, problém je potřeba řešit, dokud máte sílu. V momentě akutního nebezpečí volejte okamžitě policii. Jste-li zraněn(a) či máte-li zdravotní či psychické problémy, vyhledejte okamžitě lékaře. Informujte ho o tom, co se stalo a žádejte zápis do zdravotní dokumentace.

**KDE HLEDAT RADU A POMOC
důležité kontakty:**

- Policie - **158** - nonstop
- Záchranná služba - **155** - nonstop
- Linka důvěry - **465 524 252** - nonstop
- Dona linka (pomoc obětem domácího násilí) - **251 511 313** - nonstop
- Bílý kruh bezpečí (poradna pro oběti trestných činů) - **257 317 110** - nonstop
- Občanská poradna - **465 520 520**
pondělí: 8-11:30, 12:30-17 h.
čtvrtek: 8-11:30, 12:30-16 h.

- Poradny pro rodinu, manželství - viz Zlaté stránky
- Zdravotnické zařízení - praktický lékař
- Azylová zařízení

chali s nimi ani do márnice ani na prosekturu, na venkově už vůbec ne. Zde se smrt i život spolu neustále řetězily a prolínaly, a když někdo zemřel, rozcinkal se nad vsí umíráček a lidé se i uprostřed práce zastavili a smekli, a jen tak se všechn ten koloběh ustavičným připomínáním smrti, té vládkyně nad vsí slávou a mocí, zduchovňoval. V pruhovaných peřinách se člověk narodil, v nich také většinou umřel, takřka vždy v blízkosti s těmi, které měl rád a kteří ho milovali, i dětem

neustále na očích ve stárnutí a umírání, před nímž nebylo kam utéci, jen je přijmout jako výzvu k pokoře, i když třeba neuvědoměle. Ne, nechci se tu na tuhle minulost dívat růžovými brýlemi, bylo v ní jistě i dost toho nespravedlivého, asociálního a pokryteckého, ale na druhé straně nemohu zamlčet vlastní zkušenost, i s tou trochou nostalgie, co v ní nezbytně jest.

Dědova smrt mě hluboce zasáhla. Pohřeb se odbyval za zakaboněného podzemního dololedne, ze sousední pekárny se hustě kouřilo a popílek padal na rakev i pohřební průvod, který se řadil na dvoře, kolem már stáli hasiči, za rakví plačící maminka, otec, bratr a já, usedavě vzlykající. Pak přišel pan děkan Vavruška s ministranty, a když vykropil rakev svěcenou vodou a odmodlil se žaltář, vykročili jsme všichni v průvodu středem vsi do kostela na zádušní mši a po ní dál tou akátovou alejí, co je tam dodnes, ke hřbitovu. A když byla rakev s dědou spuštěna do té jámy všech jam, zdálo se mi, že není většího smutku a tragédie než ta, která se právě zahryzla se stejnou neúprosností do země hřbitovní jako do mne ...

z knihy Věroslava Mertla: Časy a nečasy

ANKETA

S vědomím křehkosti tématu a s úctou v srdci jsme oslovili několik lidí s prosbou dovolit nám vstoupit do jejich nejintimnějšího prostoru. Pět žen nám rozkrývá své pocity kolem úmrtí partnera a nechává nás nahlédnout do svých statečných a moudrých duší. Děkuje!

Otázka: Jak jste se vyrovnávala se smrtí Vašeho partnera? Co pro Vás bylo nejtěžší? Co Vám pomohlo přijmout novou životní situaci, co Vám pomohlo k životu bez něj? Jak se cítíte teď a co je pro Vás důležité?

1. Je to opravdu těžké, ale dobré, se takto vyjádřit o svých pocitech náhlého osamění a vyrovnávání se s tím. Manželova smrt přišla naprosto nečekaně. Do pohřbu za mnou denně chodili synové s malým vnukem, tehdy jsem si uvědomila to pokračování života, a to snad člověka zachraňuje, jinak by se asi zbláznil. Synové obstarávali celý pohřeb a tátova smrt pro ně byla velkým šokem. Když jsem pak na pohřbu viděla obrovské množství lidí, říkala jsem si, že to snad něco o člověku vypovídá. Dost dlouho mi pak trvalo, než jsem v sobě překonala nedobré srovnávání, kolik lumpů tady žije vesele dál, a takový člověk musel zemřít. Manžel byl hodně aktivní, věnoval spoustu času hasičům, a když byly letos oslavy 110 let hasičů na Orlici, tak mi na tom Ostrově nepředstavitelně chyběl ...

Jednou odpoledne o půl čtvrté jsme seděli v kuchyni a zrovna někdo přišel, v tu chvíli mi opět přišlo tak strašné, že už nikdy v tenhle čas nepřejde domů z práce ... Ještě musím zmínit, že jako malá holka jsem byla na pohřbu, kde vdova skákala za mužem do hrobu. Nemám ráda hysterické chování, a když mi bylo nejhůř, vzpomněla jsem si na toto a říkala jsem si, abych neudělala nějaké takové nepředloženosti ... Srovnat se se skutečností mi kupodivu pomáhají i sny. Když se mi hodně stýská, zdají se mi většinou veselé sny, ve kterých manžel vystupuje a říká mi třeba:

„Uživej si života a pak přijď za mnou ...“ Z nejhoršího smutku mi pomohla moje sestra, která přijela, aniž bych jí říkala, pomohla mi uklidit byt a začít se reálně dívat na další život. Pomohly mi i knížky, muzika a nejvíce to, že přijdou všichni tři kluci s rodinami a vidím, že vedou spořádaný život. Člověk nesmí zabředávat do bolestného uvažování, ale koukat na divy přírody nebo třeba poslouchat mudrování vnoučat. Jsem zrozená venkovan a mám ráda moudré lidi, moudrá slova a moudré konání ... 63 let

2. Se smrtí svého muže se musím vyrovnat, nic jiného mi nezbývá. Samozřejmě mi

Vítr, déšť, spadlé listy v kalužích, na nebi věčný nepokoj mračen studených odstínů (není jich jedna vrstva; jdou do hloubky, jako když se člověk dívá do bezedných šachet), země pomalu louhovaná z posledních barev, se proměňuje v mrtvou blátivou hmotu. Od tří hodin odpoledne už přítmi.

Vyšel jsem po dlouhé době onehdy vpoledvečer, když už nebylo vidět lidem dobře do tváří; cítil jsem se zahalen soumrakem až k neviditelnosti. Dotklo se mne jednu chvíli cosi málem blaženého; byl jsem rád těm lidským stínům, mezi kterými jsem se proplétal. Každý z nich byl obtížen svým osudem. Cítil jsem jejich nerozlučné společenství, ačkoli se nijak nevtíraly do mé bolavé samoty.

Jan Čep

je někdy smutno a vzpomínám. Říkám si, že na věčnosti už ho nic nebolí, netrápí a věřím ve shledání.

Nejtěžší pro mě byla skutečnost, že už nevezme za kliku, nepřejde, neobejme, nepomůže, neporadí ... Dnes nežiju osamoceně, mám kolem sebe rodinu, přátele, se kterými si rozumím. Nemám důvod se litovat, každý dobře prožitý den беру jako dar. Jsem šťastná, když vidím spokojenost a porozumění v rodinách mých dětí. Obrovskou radost mi dělají vnoučata a užívám si každou chvíli, kdy můžu být s nimi. A za to všechno moc děkuji Bohu. 53 let

3. Se smrtí svého partnera jsem se vyrovnávala těžce, i když byl dlouho nemocný. Ten začátek bez něj byl hrozný, představa, že už se nikdy nevrátí a že je člověk sám, byla

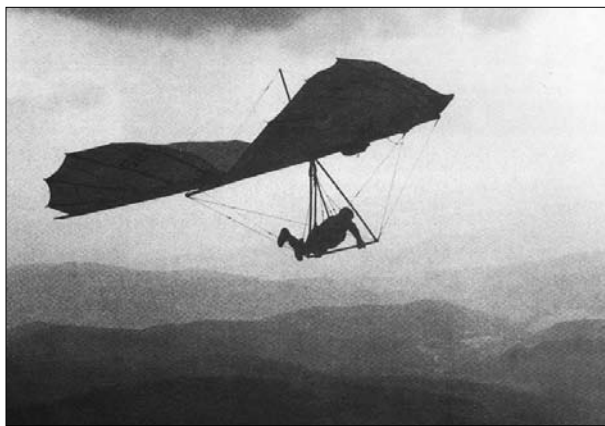

Foto: Zdeněk Neuberger

krutá. Ale život jde dál, a když se můžeme spolehnout na Pána Boha, který nás nikdy neopustí, a jsou tu i děti a jejich rodiny, které mně pomáhaly, dá se to překonat. Manžel zemřel o Kopečkové pouti a právě na té pouti vyhrála nejmladší vnoučka na los malého pejska, kterého mně darovali, abych měla stále co dělat a nebylo mně smutno. Ten mě zaměstnával jaksepatří. Dnes je to 13 let, Alík je už dávno členem rodiny a v těch nejhrošších chvílích mně opravdu pomáhal. Je to živá bytost, navíc velice citlivá. Dále to chce hodně práce, dobré přátele, a pokud mně síly stačí, snažím se pomáhat i druhým a potřebným lidem. 67 let

Viděl jsem znovu v duchu tu ves s chalupami, v jakých jsme vyrůstali, zahrady se starými stromy, také však svěžími vrbami, které jsou jako třináctileté dívky, s kohoutem stále bdělým a výhružným, stodoly s tmavými vraty a dávnou vůní žit, pšenice, ovsů, studny s vodou, jejíž chlad připomíná časy, kdy jsme se vracovali pozdě k ránu od muziky, omyli si tvář a šiji a šli rovnou s kosou na pole, sklípky s orosenými lahvemi piva, které tak chutnalo uprostřed žní, a nad tím vším obloha s jasnými hvězdami. Jak málo v nás zbude v našich vzpomínkách z toho, co dává fyzická láska, a jak v nás navždy zůstává pouhý stisk ruky, pohled, slovo napůl šeptané, mlčení ve dvou; a nejhluběji možná to, co je zatopeno mlčením jako staré vinohrady vodou přehrad. Daleké obzory! Když už jsme poznali všechno, lásku k ženě, dětem, přátelům, k přírodě, zůstávají ještě bělostná oblaka a neklidná čára obzoru; s tím je už třeba vystačit až do smrti. Josef Heyduk

4. I když jsem různé těžké životní situace zvládala, smrt manžela mě zasáhla mnohem víc, ačkoliv své pocity nedávám najevo. Během našeho společného života, což bylo padesát let, prodělal hodně nemocí, ale když přišla chvíle jeho odchodu na věčnost, nechtěla jsem tomu uvěřit. Nejtěžší pro mne bylo, že jsem ho v té poslední chvíli ani nemohla podržet za ruku, pohládit ho a říci mu pár milých slov. Když jsem se vedle probudila, jeho ruce už byly chladné, bez života.

S těmi vnitřními pocity, které prožívám, se nikdy nesvěřuji, je to něco tak důvěrného a každý si to musí prožít sám. Stále vzpomínám na různé zážitky a události i mnoho drobnějších společných příhod. A myslím na to, co jsem mu zůstala dlužná a nikdy už mu to nemohu vynahrádit.

Musíme si uvědomit, že je všechno vůle Boží a snažit se nežít nadarmo, dále žít ve společnosti, zajímat se o dění ve světě a v okolí a být i ve stáří trochu užitečný. Hlavně se radovat z dětí, vnoučat a přátel kolem sebe, z přírody a všech krásných věcí kolem. A věřím, že Bůh, který nás nejvíce miluje, nám pomůže, abychom se se svými milými sešli jednou na věčnosti. 75 let

5. Odchod celoživotního partnera je jedna z nejbolestnějších událostí v životě. Manžel zemřel v době, kdy jsme se těšili na důchod a na to, že budeme mít víc času jeden na druhého. Velmi těžko jsem se s touto situací vyrovnávala. Ale zase musí mít člověk nějakou víru a rozum, jinak to v životě nejde. V osamělosti pomáhá zaměstnávat se prací a kladným postojem k životu. Na zármutek pomáhá práce, návštěvy dětí, vnoučat a pravoučat. Snažit se žít k prospěchu druhých a nečekat od nikoho vděčnost ... 76 let /M

DOMOV MÁME TAM, KDE NÁS NĚKDO ČEKÁ

Nejezdíval jsem k rodičům tak často, jak bych si přál. Byly to roky za trest (opravování další fary jsem říkal „nucené práce“), navíc jsem byl většinou dost daleko našeho kraje.

„Víš, že tě doma rádi vidíme, ale jestli tě někde potřebují víc než my, jed' tam“, uklidňovala mě maminka, když jsem opět nemohl přijet.

Jednou zas nevyšla dlouho plánovaná návštěva, vzal jsem si do ruky alespoň Seifertovu knížku „Maminka“.

Jsem vděčný básníkům, umí vyslovit to, co my stejně cítíme, ale neumíme slovy vyřít.

Měsíc se těším z textu, který mi napsal pan prof. Petr Piňha.

Bojoval jsem se žárlivostí nechat si ta krásná slova pro sebe. A s obavou, že o něco přijdu, když je vydám. Neubude mi, když se dělím? Nemáme právo pít sami z pramene.

Václave,

když zemře otec, pokročí syn k mužnosti. Přehlédne statek, vstoupí v dědictví, vzpomene na směr, kterým ho otec vedl, pozvedne srdce a vykročí. Když zemře matka, srdce osiří, zachvěje se jak tetelivý list a na chvilku se zastaví. Vždyť utichlo, zmlklo srdce, od něhož učilo se bít. To srdce, které vedlo nově krev, když ještě neměli jsme sílu sami žít. A ještě teď nám vžene do tváře, když vzpomene si, ruměnc. Myšlenky rozběhnou se za ní a nově srdce pocítí, k čemu její bylo stvořeno. Kolikrát dívala se na naše odchody. „Ale mami, vždyť zase přijdu,“ a vyběhli jsme do života. Teď ona odchází a poznáváme, co je stesk, že je to touha, která slábne stářím. Všude kolem je najednou podzim. Vzpomínky s myšlenkami si šeptem vyprávějí jak suchá stébla trav s opadlými listy. V šepotu tom se rodí sen, sen silnější než skutečnost, ve které jsme se probudili. Vytryskne cit a omývá nám oči. Nevidíme nic, tak jako v temných vodách lůna. Budíme se v noci a úzkostí němi křičíme „už nikdy?“ A tichá vděčnost přinese nám odpověď: Ne, teď už budeme pořád spolu. Tys vzešel ze mne a já se v Tebe přelila. Hledíme na nebe a zdá se nám, že je tam nějak více hvězd. Otrpeme si slzící oči, abychom lépe viděli a vskutku je tam o hvězdu víc.

Musíme jít spát. Zítra je třeba časně vstát, zatopit, dát dětem mléko a vypravit je do školy. A hlavně tiše, stařenka spí. Ať si odpočine, aby byla na slavnost zase svěží. Jen ať klidně, pokojně spí, nějak to zastanem, už jsme velcí a víme, jak nás to učila.

Když zemře otec, vzmuží se naše srdce. Když zemře matka, začne plně žít.

Tvůj Petr

Úděl matky

Šťastné – ukládáme dítě do kolébky. A nepřemýšlíme nad tím, že se k nám jednou bude vracet třeba s popálenými křídly.

Pieta Marie s Ježíšem může být pietou našeho života. Vše budeme muset odevzdat. Možná i své dítě – zabalené do bílého a probodené – tak jako tisíce matek před námi.

Ty, Maria, znáš bolest žen odevzdávajících své děti válkám, pochybným ideologiím, drogám, temným virům takzvané svobody.

Co zbývá často z našeho života matek? Vše odevzdat – to o čem jsme se domnívali, že smysl má – první krůčky našich dětí, později nebetýčné plány jejich budoucnosti a pak je vše jinak...

Šerosvit Golgoty – mrtvé tělo pod křížem. Vše odevzdat!

Ale Slovo z kříže – ženo, hle Tvůj syn! I ve chvíli největšího zoufalství paprsek Boží péče proráží temnotu ... J.

Pochopil jsem to bleskově: to zarputilé úsilí se snaží překonat pocit vesmírné samoty, ale kdesi hluboko ve mně zůstává i něco z bezbranného dětství, veliká potřeba mateřské lásky, něhy, touha položit hlavu do klína milované bytosti a nevědět nic o tom, že jsem byl vržen do tohoto prostoru, aniž se mě kdo ptal, a stejně z něho bez vlastní vůle odejdu.

Czeslaw Milosz

Opilec vstupuje do nebeské brány

Jaký budu, věděl jsi od počátku. Od počátku každého živého stvoření.

Musí to být hrozné, mít takové vědomí, v němž existují zároveň: jest, bude a bylo.

Žít jsem začal v důvěře a šťasten, jistý si, že pro mne den co den vychází slunce a pro mne se každého rána otvírají květy. Od rána do večera jsem pobíhal v kouzelné zahradě.

Nic, ale vůbec nic nevěda o tom, že si mne z Knihy genů vybíráš k novému experimentu, jako kdyby Ti chyběl dostatek důkazů, že takzvaná svobodná vůle nezmůže nic proti předurčenosti.

Při Tvém pobaveném pohledu jsem trpěl jako liška zaživa chycená ostny želez. Otevírala se přede mnou děsivost tohoto světa.

Neměl jsem se snad před ní utíkat k přeludům? K opilství, v němž utichne drkotání zubů, v němž se rozplyne žhavá koule drtící hruď, a člověk si může myslet, že nakonec i on bude žít jako ostatní?

Až jsem pochopil, že se jen potácím od naděje k naději a zeptal jsem se Tě, Vševědoucí, proč mne tak mučíš. Má to snad být zkouška jako u Jóba, abych prohlásil svou víru za přelud a řekl, že není Tebe ani Tvých úradků a že všemu zde na zemi vládne jen náhoda?

Jak se můžeš dívat na současnou tisícínásobnou bolest?

Myslím, že lidé, kteří nemohou uvěřit z tohoto důvodu, že jsi, zasluhují v Tvých očích uznání.

Ale možná proto, že jsi sám sebe litoval bez míry, sestoupil jsi na zem, abys zakusil, co cítí smrtelné bytosti, snášeje bolest ukřižování za hřích, ale za čí?

Takhle se já modlím, k Tobě, protože nemodlit se neumím.

Neboť mé srdce touží po Tobě, třebaže vím, že mne nevyličíš.

Ale tak to má být, aby ti, kdož trpí, dále trpěli, vyslovující Tvé jméno.

Czeslaw Milosz

RODINA

VÝCHOVA UMĚNÍM

Proč je důležité učit děti umět se dívat, ptát se, souznít s přírodou a okolním světem právě pomocí výtvarného vyjádření, o tom vypráví Mgr. Karla Cikánková, odborná asistentka na katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty UK v Praze.

Výtvarnou výchovu chápu jako osobní komunikaci dítěte se světem pomocí výtvarného jazyka. Kdo poskytne dětem zdánlivě prostý zážitek z rozkvetlé jabloně, z křehkosti jejích okvětních plátků, z oblosti kamene, z rozlousknutí ořechů a odhalování tajemství jader, když ne rodiče a učitelé? Zkušenost se světem a prožívání jeho tajemství existence nelze uměle nahradit formálními postupy, parazitováním na jeho všeobecně zažitých znacích a symbolech (srdíčko, kytička, smrček, dům, kočka).

Svébytná individuální tvorba vyrůstá z intenzivního vnímání světa, z jeho pozorování, z citového zážitku, z odhalování jeho tajemství, z tušení jeho souvislosti s mýtem i v souvislosti s jeho odrazem v imaginaci umění. Nápad, námět, techniku nelze převzít mechanicky jako solitérní zaplnění hodiny výtvarné výchovy a především ani jako pouhý izolovaný recept z metodických publikací.

Fantaskní vnímání světa

Nechme děti, ať fantaskní proměny světa realizují, ať využívají nejrůznější materiál při individuální i společné tvorbě, ale ať jde ve všech případech o objevnou a jedinečnou tvorbu, kdy je učitel (rodič) a dětem jasný její smysl, cíl a místo v započatém tématu. Jde o výchovu míry citlivosti ke světu už od dětství, nikoli o nadání. Vybavme si toho, kdo nám poprvé ukázal mraky překvapivě jinak, dal do dlaní kámen a řekl něco o jeho tajemnosti. Kantorství se nepozorovaně střídalo při poslouhání pohádek či mýtů, při pozorování stínových divadel na stěně, rostlo i v chození s tátou na ryby, zajiskřilo v dětském sběratelství, v kreslení do písku, náruživě četbě, v intenzivním poslouchání stejně tak kosa jako Stravinského Svěcení jara, v prvním údivu před obrazem či sochou.

Objeďte v sobě výtvarníka

Co by nemělo podle K. Cikánkové chybět rodiči i učiteli, který chce učit děti výtvarné citlivosti?

Citlivá vnímavost, schopnost se zastavit a uvidět.

Schopnost objevit jedinečnost objektu – například tvaru kmene, barevnosti mraku, kompoziční zvláštnosti stromu v krajině, sochy obrazu, pomocí všech smyslů tušením souvislostí. Pak je třeba zachytit vlastní objev do paměti. V paměti si s objektem pohrávat, posouvat ho. Vědět jak paměti

pomoci – záznamem a fotografováním. Strádat a třídit objevy ve vlastním depozitáři paměti. Nestydět se ptát zvědavě, až dětsky „proč“, pátrat po smyslu a funkci věci, hledat a nalézat odpovědi.

Schopnost výtvarného vidění a hravého laborování.

Důležitá je příležitostná hravá tvorba. Je třeba zároveň vědět, že vlastní tvorba jakkoli hledající obsah i formu, nemůže být připraveným „vzorem“ k nápodobě pro děti. Dítě nelze zaměstnat výrobou – bezduchou mechanickou ruční prací, u níž jediným kritériem je líbivost blízka kýči.

Vztah k výtvarnému umění od Altamiry k dnešku (jistě i naopak) a k ostatním druhům umění.

Neukvapujeme se ve svých soudech, setkámeli se s něčím, co hned nechápeme.

Korigujeme své postoje i soudy. Neuzavíráme se v monologu jen do stěn vlastní třídy a školy.

Vztah k přírodě ve všech jejích podobách, v jejích proměnách, podobnostech i kontrastech. Schopnost jejího reálného i mytického vnímání i prožívání.

Vztah k hmotné kultuře, kterou lidé vytvá-

torba nebyla pouze zástupnou seberealizací učitele. Je třeba být hercem s dobrou hlasovou a dramatickou výbavou, vybudovat si vlastní přirozenou autoritu, získat důvěru dětí, nelhat, nepředstírat. Kdo má rád, je odpovědný.

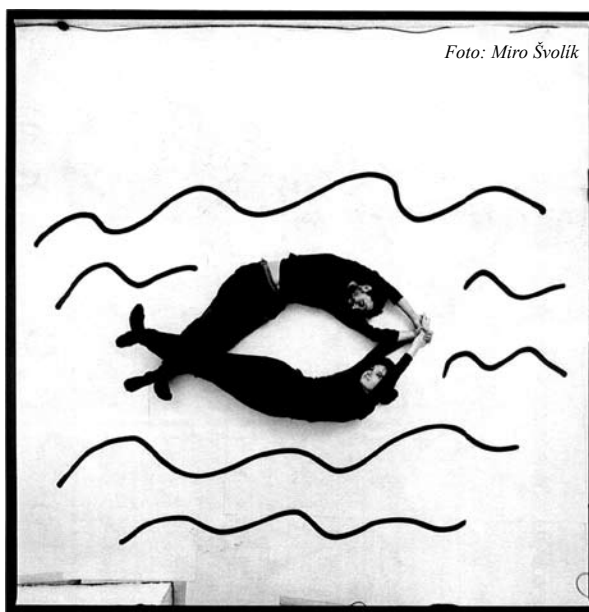
Schopnost variací výtvarného námětu v jeho možných souvislostech. Schopnost koncepce, osnování ve výtvarných řadách a projektech a s tím související pružná improvizací schopnost reagovat na odlišné odezvy dětí, změněné situace a podmínky, nové materiály.

Schopnost výtvarně myslet v materiálu i ve využívání nejrůznějších nástrojů. Rozlišujeme výtvarnou tvorbu pouze pro efekt. Nacházíme účinné cesty, jak vyvést děti z nápodob – výroby tuctových líbivých kýčů, mechanických kreseb seriálových postav, zálib v kresbách násilí, dokázat překlenout úbytek tvořivosti.

Prezentovat dětskou tvorbu nikoli jen jako pouhou „výzdobu“ školy (domova) ale představit výtvarnou výchovu jako tematizovanou smysluplnou cestu objevování místa dítěte ve světě prostřednictvím jeho výtvarné výpovědi.

Jak začít?

- Neraďte dětem od první chvíle jejich tvůrčích pokusů, jak mají postupovat. Nepředkreslujte jim, nedávejte jim hotové výtvarné formy, které neodpovídají stupni jejich duševního vývoje.
- Čáranice se jednoho dne stane cestou, tmou nebo jablíčkem – dítě hledá podobu s něčím známým. Kreslením se urychluje a obohacuje vyvolávání představ, aktivizuje se uložená zkušenost. Mezi třetím a čtvrtým rokem dítě poprvé zachytí obraz člověka.
- Dítě nekreslí to, co vidí, ale to, co o předmětu ví, co je z jeho hlediska podstatné a co je zajímavé.
- Nepřipusťte, aby děti „obkreslovaly“ od starších sourozenců, nedovolujte jim příliš brzy používat počítačové programy na kreslení.
- Výsledek kopírování, může nezavščeného člověka zaujmout, ale pro vývoj dítěte je bezcenný. V horším případě může narušit duševní svět dítěte natolik, že odmítne další výtvarnou činnost a soustavně tvrdí, že „to neumím“.
- Dětské práce se zákonitě liší od skutečnosti. Typické je například překlápění objektů do půdorysu, transparence (schopnost vidět skrz) nepoměr v proporcích, přenášení znaků z jedné postavy na druhou, výrazná barevnost (co dítě maluje, znázorní oblíbenou barvou).
- Děti předškolního věku dosahují výtvarně nejpůsobivějších výsledků právě proto, že jde o bezprostřední výtvarný projev, o citové přetvoření představ o skutečnosti.
- Dobrý rodič bere tvorbu potomka vážně. Zajímá se o slovní doprovod, nekritizuje, ani dítě přehnaně nechválí.

řeli ve své historii a vytvářejí v současnosti, odlišovat lacinou pokleslou tvorbu – výrobu, byť i zvykoslovných předmětů. (Neváhat se sdělením, že podobná „výroba“ nemá s výtvarnou výchovou, s individuální výtvarnou výpovědí nic společného.)

Schopnost laskavé empatie do individuálního současného dětského myšlení, citění a výtvarného vyjadřování.

Schopnost zaujmout děti. Komunikovat tak, aby motivovaná – podněcovaná dětská tvorba nebyla pouze zástupnou seberealizací učitele. Je třeba být hercem s dobrou hlasovou a dramatickou výbavou, vybudovat si vlastní přirozenou autoritu, získat důvěru dětí, nelhat, nepředstírat. Kdo má rád, je odpovědný.

Schopnost zaujmout děti. Komunikovat tak, aby motivovaná – podněcovaná dětská

FRANTIŠEK FAJTL bojovník a skvělý vypravěč zemřel

O kom mám teď vyprávět synkovi?

Zemřel čtyřáctiletý válečný pilot, generál František Fajtl. Po Františkovi Peřinovi asi neznámější český voják. „Víš, já to nebral pro sebe, viděl jsem za sebou stát všechny kluky, co se toho nedožili,“ řekl své ženě Hance poté, co dostal Řád Bílého lva. Nebyla to jen skromnost, letců jako on měla tato země pár set - a stále ještě pár desítek má. Jen nejsou tak známí, na rozdíl od Fajtla nepsali knihy, žijí a umírají v ústraní.

„Náš problém“ není v tom, že umírají starší a rovní vojáci. Tak to, s odpuštěním, na světě chodí. Ale v normálním světě na jejich místo nastupují jiní. Tady však nemá kdo nastoupit.

Ztracení hrdinové

Až umře poslední z válečných veteránů, moc hrdinů nezbude. A nikoli jen proto, že od roku 1945 se tady střílelo málo.

Vůbec totiž nejde jen o vojáky, i když o ně taky. Ta otázka je mnohem vážnější: O jakých „opravdových chlapech“ mám vyprávět svému synovi?

Příběhy hrdinných pohraničnicků, kteří střílejí do zad lidí snažící se uprchnout z tábora míru a socialismu? Příběhy vojáků školících arabské teroristy?

Nešťastná země

„Nešťastná země, která nemá hrdiny. Nešťastná země, která hrdiny potřebuje,“ citujeme často Bertolta Brechta. Jenže přitom zapomínáme, že je to výkřik Němce - vyřčený krátce po druhé prohrané světové válce.

Z Brechta volá zničená země, která měla hrdinů příliš, ovšem hrdinů, jejichž činy se najednou vyjevovaly v problematickém světle. A která začíná chápat, že národní patos skrývá i nečekaně temná úžlabí...

Občas s uspokojením přikýveme, jak český odpor k patosu pomáhá přežít těžké časy okupací. Nepochybně pomohl i k poklidnému rozdělení Česko-Slovenska. Srbo-

„MUSÍM JÍT DÁL“ recenze knihy P. Františka Lízny

P. František Lízna není člověk, který by putoval ze Sv. Hory do španělské Kompostely proto, aby ušel v 65 letech s rakovinovým nádorem 3.100 km, napsal o tom deník a pak se třeba nechal zapsat do Guinnessovy knihy rekordů. On se spíše podobá starověkým lidem, kteří toužili dostat se až na konec světa a dotknout se sloupů nesoucích klenbu nebes. Slovy spisovatele Leona Bloye je F.L. „poutníkem Absolutna“. U cíle své nebezpečně, nesnadně a dlouhé cesty prý ani necítil zvláštní radost. Tu měl spíše ze setkání s lidmi, z nichž se mnozí, tak jako on, vášnivě zajímali o skutečnosti, které ostatní nevidí a jsou jim lhostejny. Ale právě tito „ostatní“ tu přece nejsou nadarmo! Někam patří. Někomu patří. F.L. ví komu. A proto je má

rád: cikány, bezdomovce, vězně, zkrachované existence. Ale i hledající: učně, studenty, vědce, intelektuály. Jakoby jich doma měl málo, táhne ho to za nimi do světa. Ke všem možným lidem, neboť František zná cenu každého člověka. Jakoby je všechny sbíral do živé mozaiky, v níž vidí Krista univerzálního, a „nepokojné je jeho srdce, dokud v něm nespočine“. Jan Rybář

vé i Chorvati, junáctvím posedlí, by mohli vyprávět.

Ano, hrdiny plodí krutý čas - a jsme rádi, že krutosti je tu pomálu. Jenže příběh českého národa se přehoupl někam úplně jinam.

Ne že by tu nebylo žádného hrdinství. Těžká práce, kterou dělají vojáci či policejní instruktoři v Afghánistánu a Bosně, není pro bojácné. Ani Havlovi, Jirousovi či třeba Šiklové odvahu vzepít se zlu nikdo neodpáře, a příběh stříhače Velíška připomněl spoustu jiných bezejmenných hvězdných okamžiků. Jenže: převážně okamžiků.

Posledních třicet čtyřicet let hrdinům prostě nepřálo - a nedostatek vzorů poznamenává i naše „obyčejné“ životy.

Zmizelé generace

Nedostává se nám nejméně dvou generací statečných. Ani ten František Kriegel, který jediný tenkrát v Moskvě v srpnu 1968 odmítl podepsat okupaci země „bratrským národem“, už nežije.

Když před dvěma lety dostával František Fajtl od prezidenta Bílého lva, celý Vladislavský sál spontánně povstal. Má můj syn šanci něco takového ještě někdy vidět?

Zemřel chlap. Zbývá jich málo.

Petr Kamberský, HN 5.10. 2006

BILANCE

Moje letošní bilance se na první zběžný pohled rovná vcelku přijatelné nule: nic zvláštního anebo jen tak skutečně užitečného jsem nevykonal; ničeho jsem nedosáhl; skoro všechny moje i tak samy o sobě značně mlhavé projekty blaženě zůstaly vězet v písčité neschopnosti: mimoto, přestože už dávno zřetelně vím, jak bych měl správně žít, počínal jsem si v pětadvadesáti případech ze sta přesně naopak.

Při druhém, podrobnějším pohledu se výroční bilance rýsuje ještě ořetněji a propadám se do ošklivého minusu: z jara přišel jsem od starého, spolehlivého přítele Karla Kryla, který zemřel s náhlou zlomyslností bez rozloučení, a dokonce jsem mu zůstal dlužen dvě stě korun, které mi laskavě zapůjčil při našem definitivně posledním pozemském setkání v restauraci U Hynků. Několikrát jsem se chystal za ty peníze koupit květiny a odnést je Karlovi nahoru na břevnovský hřbitov. Anebo, myslel jsem si, nebylo by špatné něco přidat, koupit lahev opravdu dobrého vína a tiše držet s ní černou hodinku někdy v podvečer na Karlově hrobě. Ani takovou maličkost nedokázal jsem však rozhábat od myšlenky ke skutku!

Zděšené vidím, že i letos lhal jsem bez příčiny všude tam, kde alespoň trochu bylo to možné; skutečný stav věci posunoval jsem lehkomyšlně nakřivo, aniž bych ovšem kdy měl z toho jakýkoliv užitek, jen tak, z bájevého odporu k pravdě, protože už dávno nejsem schopen rozeznat realitu od pouhých představ a snů.

Třetí, s vytrvalou vážností upřený pohled do melancholického zrcadla silvestrovské noci mi prozrazuje, že pro nějakou hodnotnější budoucnost jsem vskutku ztracen. Nejenže nelituji svých letošních zločinů a hříchů, nýbrž se jimi dokonce ještěně probírám, laskám se se svými koucky jako sběratel starožitností s obzvlášť lesklými údy sbírky, a už teď mám v úmyslu nové špatnosti. Výroční poznání vlastního nepatrného přínosu lidstvu je ovšem osvobozující a propůjčuje mi nová křídla k letu hlubinami: s takovou nulou, jako jsem já, nemůže mít nikdo seriózní plány, ba dokonce už ani já sám ne, poněvadž by to bylo nezodpovědné.

Moje zbytečnost umožňuje mi normálně žít. Dopoledne mohu si klidně tu a tam vypít maličkou sklenku sektu pro radost: se mnou se už nepočítá! Smím beze spěchu klábovit s jinými postaršími neužitečnými muži o nedůležitostech a vytahovat se dokonce už i před docela malými dětmi. Místo abych třesoucíma se rukama psal nesmrtelné romány, smím zaplat'pámbu marnit čas a s rozkoší se věnovat pokleslým literárním žánrům. Jak útulně hoví se mi u jednoho stolu s jinými bezvýznamnými osobami! Až v noci tiše půjdeme podle řeky domů, tam nahoře zářit budou nad našimi plešatějícími hlavami zlaté a stříbrné hvězdy, zázraky na šedivém stromu života. Petr Chudožilov, 1994

TICHÉ STUDÁNKY

Jsou studánky a pramenky vody v lesních houštinách, nenápadné a tiché, často ukryté před zraky zvědavců. Skryté v zeleni, nabízejí pozornému kolemjdoucímu z obyčejného plechového hrníčku svoji vodu. Nabízejí samy sebe – poklad, který mají a tiše se rozdávají. Můžeme uhasit svoji žízeň, na chvíli spočinout než se vydáme na další cestu a než poděkujeme za pomoc a osvěžení.

Jsou lidé kolem nás, podobní těmto studánkám a odcházíme-li od nich, bývá nám jako žíznivému, který dostal napít...

Moje babička se narodila jako páté dítě v rodině, necelý rok po skončení první světové války. Její mamince tehdy chybělo jen málo do padesáti. Vyrůstala na vysočině v chudých poměrech. Po roce 1945 s manželem a dvěma malými dětmi odešla do pohraničí a dostali jako osídlenci přidělený domek. Můj dědeček byl stolař a truhlář, oba se měli co ohánět. Babička měla šest dětí, dvě jí jako malé zemřely. Starala se při hospodářství a dětech o manželovu nemocnou maminku. Ta několik let proležela jako úplně nemohoucí v kuchyni na posteli. Celá rodina žila ve dvou místnostech. Babiččin manžel dostal brzy zhoubnou leukémii a také jeho babička doopatrovala. Na lepší léky tehdy nebylo... Ve svých třiačtyřiceti letech ovdověla a zůstala již sama. Její život byl dřina a dřina, ale i víra a láska.

Dnes, když přijíždím se svojí rodinou na návštěvu, i moje malá dcerka je již větší než naše bábinka. Ale objímají se navzájem i s mými dospělými syny. Stejně tak – jako my se sestrou, když jsme jako malé holky k babičce chodily na neděli.

Býval to pro nás svátek. V sobotu pozdě odpoledne, po vši práci, jsme občasy mohly vyrazit do údolí – k bábince. Cesta trvala hodinu a půl. Jak jsme se těšily. V zimě se šlo hůř, ale v létě jsme skákaly jako ještěrky – už abychom tam byly. Maliny, jahody i borůvky nám v létě zpříjemňovaly cestu. A nosily jsme je i babičce. Zjara jsme pro ni vázaly kytičky petrkličů, fialek, sasaneček, co rostly pod lesem. V zimě jsme v závějích často dorazily jako sněhuláci, cesty lesem byly neprohrnuté... Zatím, co jsme obkládaly kamna mokřím šatstvem, už stál na stole teplý čaj a ta vůně skořice, vanilky, vánočního cukroví – ta byla nade vším. A nade vším bylo i ono babiččino vítání: „Děťáci moji!“, které nelze zapomenout. Stejně tak říká i mým dětem, co tak rády jezdí na její trůn.

S bábinkou jsme si jako holky povídaly, zpívaly. Obhlédly jsme celé její hospodářství – prase, kačeny, slepice, králíky...Kdejaké dobré jablko a co kde bylo na zahradě

– všechno nám dala. Usínaly jsme se sestrou v ložnici na rozkládacím gauči a vzpomínám na vůni levandule z babiččiných pootevřených, prádlem vyrovnaných, skříní. V neděli brzy ráno se šlo pěšky do kostela. Hodinu tam, hodinu zpátky, ale nic nám nebylo zatěžko. Auta jezdila spíše vzácně. Dopoledne jsme se mohly dívat na pohádky nebo číst a odpoledne jsme musely zpátky domů. Jak se nám nechtělo!

Na cestu jsme od bábinky dostávaly tašku jablek, abychom měly „co kousat“. V její spíži byla jablka krásná až do května. Zpátky jsme šly pomalu a to nejen proto, že cesta vedla do kopců. Návštěvy u bábinky bývaly světlým a vlídným místem našeho dětství. A zůstal nám, bohudíky, ten vztah s ní napořád.

Kdykoliv jsem v životě měla starosti a chmury, věci těžké k unešení, věděla jsem, že za těmi kopci žije láskyplná duše, vždy připravená mi naslouchat a vlídně potěšit. Někdy jsem, pravda, nezatěžovala tu její bílou hla-

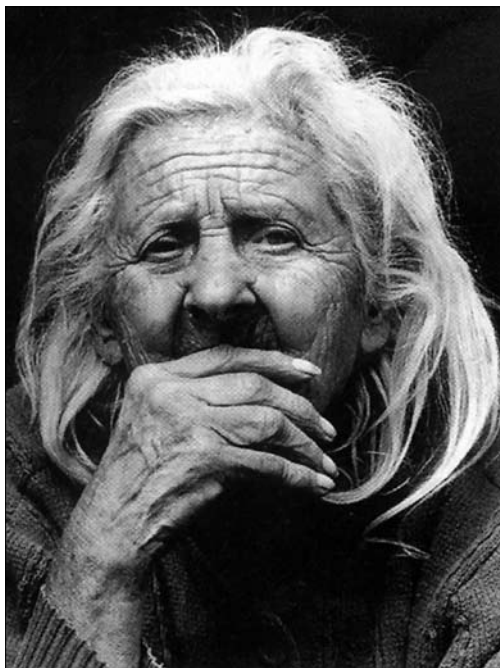

Foto: Vlastislav Funk

vinku svým trápením. Stačilo mi jenom projít se po její čisté rozkvetlé zahrádce, sníst buchtu „od soboty“ a věděla jsem, že prosté, ale nejdůležitější hodnoty mají svůj smysl a řád. Měla jsem v tu chvíli dost síly a jistoty k překonávání nelehkého v mém vlastním životě.

Bábinka, ač jí léta ohnula záda a ubrala sílu, vždy je tím člověkem, který dokáže vlídně naslouchat starostem druhých. A její obyčejné: „Nic si z toho nedělej, děvčico!“, pomáhá žít.

Tak za ni Pánu Bohu velmi děkuji a prosím ho ještě o vlídný čas, abych mohla nahlížet do těch vnitřních, stále krásných očí barvy chrpy. Abych ještě mohla hladit vrásčité líce mé babičky a naslouchat stížnostem na

pomrzlé jiriny a špatné sazenice.

Kdykoliv sjíždím úzkými zatačkami do údolí mého dětství, přibrzdím auto a těším se pohledem na záplavu smíšených lesů, jež hýří barvami. Zvláště na podzim, když se stráně vybarví až k ohnivě rudé, je to nádherná podívaná. To střídání barev lesů až po sněhem zatížené stromy mi připomíná náš lidský běh. Tuším, že se již blíží čas našeho lidského rozloučení, ale cítím a vím, že hranice dočasné odloučenosti může překonat právě vzájemná láska. *Jana Flídrová*

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

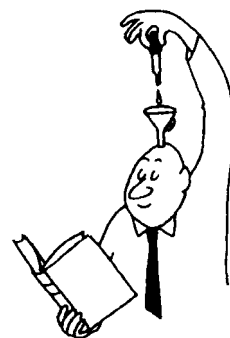
sobota 11.11. 18 h. Lukavice
neděle 12.11. 32. v mezidobí
7.15 h. Letohrad 1 Král 17,10-16
8.45 h. Mistrovice Ž 146
10.15 h. Orlice Žid 9,24-28
Mk 12,38-44

sobota 18.11. 18 h. Mistrovice
neděle 19.11. 33. v mezidobí
2. sbírka na pojištění budov
7.15 h. Letohrad Dan 12,1-3
8.45 h. Lukavice Ž 16
10.15 h. Orlice Žid 10,11-14.18
Mk 13,24-32

sobota 25.11. 18 h. Lukavice
neděle 26.11. Slavnost
Ježíše Krista Krále
7.15 h. Letohrad Dan 7,13-14
8.45 h. Mistrovice Ž 93
10.15 h. Orlice Žj 1,5-8
Jan 18,33b-37

sobota 2.12. 18 h. Mistrovice
neděle 3.12. 1. adventní
7.15 h. Letohrad Jer 33,14-16
8.45 h. Lukavice Ž 25
10.15 h. Orlice 1 Sol 3,12-4,2
Lk 21,25-28.34-36

sobota 9.12. 18 h. Lukavice
neděle 10.12. 2. adventní
2. diecézní sbírka na Charitu
7.15 h. Letohrad Bar 5,1-9
8.45 h. Mistrovice Žl 126
10.15 h. Orlice Flp 1,4-6.8-11
Lk 3,1-6

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741